

Sava Mušikić, sudija Osnovnog suda u Nikšiću i predsjednik Izvršnog odbora Udruženja sudija Crne Gore (ime i prezime fizičkog lica/naziv organa, organizacije ili udruženja koji dostavlja primjedbe, predloge i sugestije, kontakti)

Ministarstvo pravde Crne Gore
(naziv ministarstva kojem se dostavljaju primjedbe, predlozi i sugestije)

PRIMJEDBE, PREDLOZI I SUGESTIJE

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama
(naziv nacrta zakona, odnosno strategije na koji se odnose primjedbe, predlozi i sugestije)

Primjedba/predlog/sugestija 1: U prvom redu, naglašavamo da je i dalje ostalo neriješeno pitanje starosne granice (ili starosnog uslova) za penzionisanje sudija, na važnost kojeg pitanja je u protekle dvije godine USCG ukazivalo više puta, obraćajući se za mišljenja i relevantnim adresama na međunarodnom nivou.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 1: U tom kontekstu, predstavnik USCG je i tokom rada u Radnoj grupi insistirao na normativnom rješavanju ovog problema – kako se mora nazvati, s obzirom da je primjena postojećih odredaba (iz dva suprotstavljena zakonska određenja) o sticanju prava na penziju uzrokovala velike probleme u radu crnogorskih sudova i istovremeno izazvala brojne reakcije stručne javnosti. U suštini bi, po našem uvjerenju, valjalo decidno normirati da starosna granica za ostvarivanje prava na starosnu penziju za sudije iznosi 67 godina života. U istom smislu su ranije, pored ostalih, zabrinutost izrazili i istovjetne preporuke dali i g-din Đuro Sessa i Gerhard Reissner, međunarodni konsultanti Savjeta Evrope, što je Ministarstvu pravde Crne Gore dakako poznato, a na iste sugestije su već uputile i kolege iz Akcije za ljudska prava. Naposljetku, iz „Nezvaničnog radnog dokumenta o vladavini prava u vezi sa poglavljima 23 i 24 za Crnu Goru“ iz maja 2022. godine (sa sadržinom kojeg je Ministarstvo pravde takođe upoznato) proističe da je „tumačenje zakonskih uslova za starosnu penziju sudija (i tužilaca) sporno“. Smatramo da citirani zaključak, ukoliko Ministarstvo pravde zaista predano radi na ispunjavanju uslova za članstvo države Crne Gore u EU (u okvirima svojih ustavnih i zakonskih ingerencija), predstavlja sam po sebi (kamoli u vezi sa svim prethodno izloženim) dovoljan razlog da se uvažavaju naše preporuke. Usvajanjem navedenih primjedbi bi se, bez sumnje, ubuduće izbjegla nesigurno i (po interese svih sudija) štetno tumačenje te sledstvena primjena postojećih normi Zakona o radu i Zakona o PIO.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Mišljenja smo da bi sudijama u Crnoj Gori moralo biti priznato pravo na starosnu penziju u visini od 80 % od posljednje zarade (ili prosjeka zarada u godinu dana uoči sticanja prava na starosnu penziju).

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 2: Sadašnjim rješenjem se sudijska funkcija na posredan (ali zaista nesumnjiv) način degradira, te ujedno od sudijskog poziva odvrćaju mnogi kadrovi a uz to i oni koji kao sudije provedu između nekolicke i 10 godina radnog vijeka (što je učestala pojava), da bi se potom orijentisali ka advokaturi ili sličnim poslovima, koji im svakako obećavaju i veću zaradu i veću penziju. Stoga bi bilo svrsishodno i na ovaj način motivisati buduće i sadašnje sudije, učiniti sudijsku funkciju poželjnom i zadržati profesionalce koji iz ekonomskih razloga napuštaju sudove, za šta u Budžetu Crne Gore zasigurno ima sredstava, jer za dobre investicije ne postoji veliki ulog – a pozitivni rezultati bi bili evidentni. Još jednom vas podsjećamo na činjenicu da status crnogorskih sudija sa finansijskog aspekta uveliko zaostaje za standardima zemalja zapadne demokratije, čiji sastavni dio Crna Gora pretenduje da bude. Samo onaj sudija kom država obezbijedi povoljne uslove za rad i dostatnu zaradu (potom i penziju) zasigurno ostaje imun na bilo kakav pritisak u radu od strane stranaka, učesnika u postupku ili pak lica zainteresovanih za ishod istog.

Primjedba/predlog/sugestija 3: uvjerenja smo da bi Nacrtom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama bilo racionalno uvrstiti i odredbe kojima se iz Budžeta za sudije obezbjeđuje mjesečna (ili godišnja, stvar je tehničke prirode) naknada na ime troškova prevoza do suda u kojem sudija obavlja rad.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 3: Ovo bez obzira na udaljenost od mjesta prebivališta/boravišta do mjesta rada, a ovo u iznosu najniže cijene javnog prevoza (u slučaju da javni prevoz ne postoji, onda po odmjerenju shodno čl. 8 Uredbe o naknadi troškova u sudskim postupcima). „Ratio legis“ ovakvog zakonskog rješenja se oflega u notornoj činjenici da veliki broj sudija u Crnoj Gori živi u jednom, a funkciju vrši u drugom mjestu. Uistinu bi izdaci iz Budžeta po navedenom osnovu bili neznatni u odnosu na koristi kojima bi postojanje normi o naknadi troškova prevoza rezlutiralo u praksi, prevashodno u vidu kreiranja svijesti da Država itekako brine o statusu i dobrobiti nosilaca pravosudnih funkcija.

Primjedba/predlog/sugestija 4: Udruženje sudija Crne Gore predlaže i to da se noveliranim Zakonom o Sudskom savjetu i sudijama normativno uredi i pitanje otpremnine nakon prestanka funkcije.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 4: Predlažemo da, u cilju ravnoteže između potreba sudija i mogućnosti naše države obezbjeđuje sredstva i po ovom osnovu, taj iznos bude opredijeljen u visini od šest posljednjih neto zarada sudije, u jednokratnoj ili isplatama u ratama. Smatramo da više ne treba trošiti riječi o zakonodavnom motivu i razlozima za prihvatanje ovog predloga.

Primjedba/predlog/sugestija 5: Nacrtom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama se ne propisuje pravo podnosioca inicijative na dostavljanje prigovora protiv odluke, što se flagrantno protivi načelu „jednakosti oružja“ i dezavuiše pravo na pravni lijek – pa se ne ostvaruje ni princip djelotvornosti pravnog lijeka – a na izloženo je upućivano i bilo predloženo od strane Radne grupe.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 5: Uvjerenja smo da bi i ukazani propust morao biti prepoznat, te u tekst Nacrta uvrštena i norma kojom se podnosiocu inicijative bez izuzetka dozvoljava mogućnost izjavljivanja prigovora.

Primjedba/predlog/sugestija 6: Odredbom čl 68 Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama se umnogome povećava opseg disciplinske odgovornosti sudija za lakše, teže i najteže disciplinske prekršaje.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 6: USCG ne dijeli stanovište Ministarstva pravde da se na predloženi način može poboljšati rad sudova (ukoliko je o tome riječ, glede zakonodavne namjere), već se bespotrebno uvode dodatni osnovi i razlozi za utvrđivanje disciplinske odgovornosti sudija, imajući u vidu da bi, u naznačenom cilju, bilo cjelishodno i sasvim opravdano razviti mehanizme otkrivanja slučajeva u kojima dolazi do činjenja disciplinskih prekršaja, putem redovnih i nenajavljenih kontrola i/ili naprednim tehničkim rješenjima (programskim sistemima u PRIS, itsl).

Primjedba/predlog/sugestija 7: U skladu sa odredbom čl. 124 st. 3 Ustava Crne Gore, predsjednika Vrhovnog suda CG bira i razrješava Sudski savjet dvotrećinskom većinom na predlog Opšte sjednice Vrhovnog suda – tako da je suvišno određenje iz čl. 23 Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama, u kojoj normi se (u st. 4) navodi da „predlog za izbor predsjednika Vrhovnog suda iz stava 3 ovog člana sadrži najviše tri kandidata sa najvećim brojem glasova, koji su dobili više od polovine glasova ukupnog broja sudija Vrhovnog suda i mora biti obrazložen“. Isto tako, ni odredba čl. 23 st. 5 Nacrta („izuzetno od stava 4 ovog člana, ako je na listi kandidata iz stava 1 ovog člana tri ili manji broj

kandidata, predlog za izbor predsjednika Vrhovnog suda sadrži kandidate sa liste koji su dobili više od polovine ukupnog broja glasova sudija Vrhovnog suda“.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 7: Zaključak o neprihvatljivosti citiranih rješenja temeljimo i na analogiji sa nadležnošću Skupštine Crne Gore da bira i razrješava predsjednika i članove Vlade (a saglasno čl. 82 tač. 12 Ustava Crne Gore), pri čemu mandatar za sastav Vlade podnosi prijedlog sa imenima kandidata, po jednog za svaki resor – a ne dvoje ili više njih istovremeno – s tim što bi ovdje valjalo uzeti u obzir i načelo podjele vlasti, u odnosu na jednak zakonodavni tretman pri izboru nosilaca najviših funkcija u svakoj od tri grane vlasti. Takođe, noveliranom se odredbom obesmišljava i ustavna nadležnost Opšte sjednice Vrhovnog suda i otvara prostor mogućnosti da za predsjednika Vrhovnog suda bude izabran kandidat sa manjim brojem glasova ukupnog broja sudija Vrhovnog suda (od kandidata koji od strane Sudskog savjeta nije izabran), te se time očigledno umanjuju ovlašćenja i pravna snaga odluke Opšte sjednice Vrhovnog suda, a preuzima ih, bez legalnog uporišta u najvišem pravnom aktu, Sudski savjet CG.

Sava Mušikić
Predsjednik Izvršnog odbora USCG
Potpis podnosioca primjedbi, predloga i sugestija